

ELS FETS D'OCTUBRE A CATALUNYA PER A QUI ELS VULGUI ENTENDRE

Alguns estan interpretant aquests dies, amb lleugeresa i simplicitat, el que va succeir a Catalunya l'Octubre ara fa cinc anys, en el moment en què el procés independentista català ha estat esclafat pels poders de l'estat espanyol. Com que la memòria és dèbil, aixeco aquí acta del meu registre dels fets viscuts per a qui vulgui entendre els seus desencadenants, més enllà dels prejudicis polítics o de la inflamació mediàtica interessada.

Els seus antecedents. Fa ja temps que molts catalans no es sentien, ni es senten, a gust amb l'encaix que Espanya dona a Catalunya. Aquesta població ha tingut molta, molta paciència que afortunadament no ha portat mai al terrorisme com varen fer els bascos. La majoria dels catalans s'ha acabat però afartant de veure com el centralisme espanyol abusava contra les seves aspiracions, unes reclamacions que es volien amables i aquiescents, especialment per part dels partits de centre catalans, que topaven amb uns poders de Madrid decidits a centripetar en el seu favor els poders de l'Estat. Em referiré només a qüestions econòmiques, i deixo les lingüístiques i culturals a banda. Anys i panys d'infraestructures deficientes en transport, de balances fiscals depredadores de l'economia, de finançaments autonòmics "presa de pèl" (els catalans movien l'arbre i altres recollien els fruits), de menyspreu a necessitats bàsiques pel benestar de molts catalans, amb respostes sovint des de somriures de superioritat i a vegades fins i tot fent-ne befa de les seves aspiracions.

Els qui hem transitat des de Catalunya a la "villa y corte" (dotze anys anant a Madrid en el meu cas, i participant en moltes propostes de reencaix de les dues parts que evitessin la trencadissa) hem avisat de manera reiterada dels perills d'ignorar aquell descontentament. Fins i tot el president Montilla, que se li pot dir de tot menys que és un radical, parlava sense embuts de 'desafecte'. Però la resposta dels dos grans partits nacionalistes espanyols ha sigut torear-ho, al límit de ridiculitzar el 'peix al cove' dels catalans, a l'hora que cedien sense vergonya en el conflicte basc. Han continuat *in eternum* els dèficits fiscals. Aquí a les Illes també en sabem del tema, tot i que els partits d'obediència espanyola d'un i altre signe han anat apaivagant el descontentament- sense que es manifestés cap reacció significativa. Quan des del constitucionalisme s'identificava Catalunya com a territori històric -qui ho pot negar?-, la interpretació interessada ho negligia. Quan es demanava un acord com el basc, el concert es negava sense arguments; i tant era si en el comandament de l'Estat hi havia el nacionalisme de dretes o el d'esquerres, amb la manifesta hipocresia de què el que havien criticat uns estant a l'oposició ho aprofitaven quan ells manaven als governs forals.

Des de la comprensió de la solidaritat interterritorial s'intentà des de Catalunya el pacte fiscal. Però la dreta centralista va donar portada al centre dreta català amb el silenci de l'esquerra espanyola. Mentrestant, el nacionalisme primer, el sobiranisme després, i avui, de moment, l'independentisme no han deixat de guanyar eleccions; un fotimer d'anys, i també avui. I el govern de l'Estat continua negligint el que demana la majoria dels catalans a través de les institucions que legítimament els representen. Amb el temps, i finalment, alguns polítics es varen cansar, fastiguejats de ser menystinguts i de defraudar els seus propis electors que majoritàriament els votaven. "Y se liaron la manta a la cabeza", com es diu en castís.

D'aquí, els Fets d'Octubre, malmesos per una repressió impensable en un estat europeu, amb una actuació policial equivocada i improvisada que és impossible que a un demòcrata no faci

avergonyir. Avui, aixafats pels poders de l'Estat, amb un Poder Judicial sotmès en part a la pressió de l'Executiu, certament algú pot pensar que la batalla lliurada l'Octubre de fa cinc anys acabà amb la *guerra* (llenguatge propi d'alguns als nostres mitjans propers). Però això, permeteu-me que digui, no està clar que sigui cert.

Com a observador de la realitat catalana, torno a avisar que molts catalans han fet el canvi de xip definitiu ('amb Espanya no hi ha res a fer') i no els sotmetrà la força dels *piolins* o la desconsideració, de nou, dels suposats vencedors. Al contrari, el manteniment del menyspreu a una part significativa de la població (recordem: la majoria del Parlament!) i la desmesura de la reacció del nacionalisme espanyol més *hooligan* ben segur haurà espantat a molts, però no crec serveixi per canviar mentalitats en el moment més pur de la democràcia: quan el ciutadà posa el vot a l'urna. En qualsevol cas, aquells guanyadors 'estadistes' que diuen que governen en favor de tots, els hagin o no votat, hauran d'explicar què pensen fer per congraciar-se amb tots aquells altres ciutadans que encara no han escoltat una proposta en positiu.

La memòria com deia és dèbil, i els guanyadors certament escriuen la història. Alguns fan avui dels Fets d'Octubre la creuada que ha salvat la pàtria espanyola; jo, com diu la cançó del Carlos Cano, quan sento a un general clamar per la pàtria salvada '*empiezo a temblar*'. Res nou. De la mateixa manera, alguns historiadors de conveniència intenten tergiversar la realitat explicant al diari sopars de duro sobre la colonització espanyola de les Amèriques. Però en aquest tema basta contraposar-hi el coneixement d'Álvarez Junco, i molts altres historiadors i acadèmics, per estalviar-nos, ni que sigui un minut, de escampar la gosadia dels ignorants.

En resum. Bastants catalans reaccionaren fora de to clarament aquells quinze dies d'octubre. Molts ho varen fer des del cansament de qui havia tingut molta, molta paciència en el passat, i que en un moment donat no varen saber contenir sentiments i van esclatar. Que cadascú jutgi si n'ha sigut prou justificació, però raons, de '*haberlas, haylas*'

Guillem López Casasnovas UPF